

Afspraken valide exameninstrumenten mbo

1. Doel

Vertrouwen in de waarde van mbo-diploma's is voor studenten, werkgevers en de maatschappij van groot belang. Het diploma geeft mbo-studenten een vliegende start op de arbeidsmarkt en wordt door het bedrijfsleven op een hoog niveau blijvend gewaardeerd. Daarbij is het essentieel dat de ingezette exameninstrumenten van onberispelijke kwaliteit zijn. De afgelopen jaren heeft de sector stevig ingezet op de kwaliteit van exameninstrumenten en hebben mbo-scholen in de Examenagenda mbo 2015-2020 met elkaar afgesproken exameninstrumenten in principe in te kopen en volgens dezelfde collectieve afspraken te construeren en vast te stellen. Dit heeft geleid tot een vergroot aanbod van in te kopen exameninstrumenten.

Daarbij laat de Staat van het Onderwijs de afgelopen jaren de volgende ontwikkeling zien: in 2013 was bij 73% van de bekostigde opleidingen sprake van voldoende kwaliteit van het exameninstrumentarium en in 2014 en 2015 was dat 92%. In 2016 is dit licht gestegen naar 93%. Voor het niet-bekostigd onderwijs geldt dat in de periode 2012-2014 bij 76% van de bezochte opleidingen de kwaliteit van de exameninstrumenten voldoende was. In de periode 2014-2016 was dit het geval bij 67% van de opleidingen. Bij bekostigde opleidingen die examenmateriaal (deels) inkopen is het exameninstrumentarium vaker voldoende (98% in 2014 en 2015, 100% in 2016) dan bij opleidingen die gebruik maken van zelf ontwikkeld examenmateriaal (2014: 82%, 2015: 79% en 2016: 76%). Voor het niet-bekostigd onderwijs geldt dat in de periode 2014-2016 bij 76% van de opleidingen het exameninstrumentarium voldoende was bij ingekocht materiaal, tegenover 57% bij zelf ontwikkeld materiaal.¹

Deze versterking van de kwaliteit willen de ondertekenaars verduurzamen. Daarom spreken de ondertekenaars in deze 'Afspraken valide exameninstrumenten mbo' met elkaar af hoe zij via gecertificeerde inkoop, zelf construeren en extern valideren tot valide exameninstrumenten komen. Door volgens deze afspraken te werken neemt de sector zelf de verantwoordelijkheid om de kwaliteit van exameninstrumenten te borgen, waardoor afgezien kan worden van wet- en regelgeving. Onderdeel van nemen van verantwoordelijkheid is het als sector handhaven van deze Afspraken valide exameninstrumenten mbo. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de borging van het landelijk civiel effect van het mbo diploma.

¹ Bronnen: Inspectie van het Onderwijs, Staat van het Onderwijs 2013/2014, 2014/2015 en 2015/2016, Technisch Rapport Sectorhoofdstuk Middelbaar Beroepsonderwijs, Staat van het Onderwijs 2015/2016, april 2017.

Typering afspraken

De Afspraken valide exameninstrumenten mbo hebben tot doel het werken volgens de drie routes naar een valide exameninstrument te verankeren en te borgen in de werkwijze van de mbo-scholen en gecertificeerde instanties.² In deze afspraken is omschreven wat het inzetten van valide exameninstrumenten bij examinering inhoudt, welke drie manieren (drie routes) er zijn om te komen tot valide exameninstrumenten, aan welke afspraken de mbo-sector zich daarbij houdt, hoe scholen de toepassing van de afspraken over valide exameninstrumenten inzichtelijk maken en hoe handhaving van de afspraken plaatsvindt.

De afspraken zijn van toepassing op alle exameninstrumenten voor instellingsexamens³ voor de herziene kwalificaties. Het gaat hier om beroepsgerichte instellingsexamens en instellingsexamens voor de generieke examenonderdelen. Deze afspraken gelden niet voor:

1. centrale examens;
2. externe examens die afgenomen worden als gevolg van (wettelijke) beroepsvereisten, waarbij de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het examen buiten de school ligt;
3. keuzedelen.

De systematiek van de drie routes (drie manieren) om te komen tot een valide exameninstrument en de norm voor valide exameninstrumenten⁴ worden beheerd door een onafhankelijke stichting (hierna Stichting Valide Exameninstrumenten MBO).

2. Uitgangspunten

1. Deze Afspraken valide exameninstrumenten mbo bestaan uit een set afspraken op 'hoofdlijn' met een set bijlagen. Deze bijlagen zijn nadrukkelijk onderdeel van de afspraken. In de bijlagen zijn de afspraken verder uitgewerkt.
2. Wettelijke kaders over examinering en exameninstrumenten zijn leidend.
3. Het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs op de kwaliteit van exameninstrumenten is en blijft plaatsvinden aan de hand van het geldende onderzoekskader mbo van de Inspectie van het Onderwijs en de geldende Regeling Standaarden Examenkwaliteit.
4. De producteisen uit de norm voor valide exameninstrumenten zijn en blijven congruent met de betreffende examenstandaard m.b.t het exameninstrumentarium uit de geldende Regeling standaarden Examenkwaliteit en het geldende onderzoekskader mbo van de Inspectie van het Onderwijs.
5. De afspraken uit de Examenagenda mbo 2015-2020 blijven onverminderd van kracht. Deze afspraken bestaan eigenstandig naast de Afspraken valide exameninstrumenten mbo. Afspraken uit de Examenagenda die betrekking hebben op de inkoop en het in eigen beheer

² Een gecertificeerde instantie komt voor in route 1 en kan een examenleverancier, examenstichting of school zijn.

³ Instellingsexamen: examen of examenonderdeel bestaande uit toetsen die zijn vastgesteld en worden afgenomen door of in opdracht van de instelling. Een instellingsexamen kan zowel een beroepsgericht examen als een examen voor de generieke eisen zijn.

⁴ Norm voor valide exameninstrumenten: een exameninstrument- en in het geval van certificering tevens een te certificeren instantie - worden getoetst aan de norm voor valide exameninstrumenten. De norm heeft als doel de kwaliteit van een exameninstrumenten en/of instantie die exameninstrumenten construeert vast te stellen. De norm bestaat uit de onderdelen: producteisen, proceseisen en organisatie-eisen.

construeren van exameninstrumenten zijn congruent met de Afspraken valide exameninstrumenten mbo.

3. Afspraken valide exameninstrumenten inzetten bij examinering

Mbo-scholen zetten voor de examinering van de herziene kwalificaties enkel valide exameninstrumenten in volgens één van drie routes naar een valide exameninstrument. Hierbij kopen zij in principe exameninstrumenten in bij een gecertificeerde instantie (route 1). Wanneer er geen inkoop mogelijk is of een school van mening is dat er geen goed of passend aanbod is, dan ontwikkelt de school in eigen beheer exameninstrumenten volgens route 2 of route 3 en de hiervoor betreffende de Afspraken valide exameninstrumenten mbo.

De drie routes zijn:

Route 1: het inkopen van exameninstrumenten bij een daartoe gecertificeerde instantie.

Route 2: het, voor alle kwalificaties die daartoe aangewezen zijn, door de school individueel of samen met andere scholen in eigen beheer construeren van exameninstrumenten. Het construeren gebeurt volgens de afspraken beschreven in de publicatie 'Stappen route 2'.

Route 3: het construeren van exameninstrumenten en deze extern laten valideren.

Het werken met valide exameninstrumenten betekent dat een mbo-school:

- zorgt dat elk exameninstrument *voorafgaand* aan de inzet bij examinering valide is door met elk exameninstrument een van de drie routes te volgen die leidt tot een valide exameninstrument;
- zich aan de overeengekomen afspraken voor toepassing van de routes houdt;
- bij het gebruik van de routes de vigerende norm voor valide exameninstrumenten die onder de drie routes ligt in acht neemt;
- verantwoordt hoe de Afspraken valide exameninstrumenten mbo worden toegepast en welke afwegingen daarbij gemaakt zijn.

4. Afspraken per route

A. Afspraken Route 1

Route 1 betreft het inkopen van exameninstrumenten bij een gecertificeerde instantie.

Mbo-scholen en examenleveranciers spreken af dat:

- de mbo-school bij het doorlopen van route 1 exameninstrumenten enkel bij (een) hiertoe gecertificeerde instantie(s) inkoop;
- de examenleveranciers zich inspannen om zich te laten certificeren aan de hand van de eisen uit de vigerende norm voor valide exameninstrumenten door een hiertoe aangewezen onafhankelijke autoriteit. Voor certificering gelden alle eisen uit de vigerende norm: producteisen, proceseisen en organisatie-eisen;
- de gecertificeerde instanties het level playing field naleven bij het beschikbaar stellen van exameninstrumenten aan derden. *Het level playing field is opgenomen in bijlage 1.*

De validiteit van een exameninstrument eindigt zodra:

1. het exameninstrument met vaste examenopdracht gewijzigd wordt en/of
2. het exameninstrument niet voldoet aan de vigerende norm.

Scholen volgen:

- indien er sprake is van een exameninstrument waarbij scholen zelf opdrachten (deels) kunnen vervangen, de werkafspraken voor het toepassen van valide exameninstrumenten, *zoals opgenomen in bijlage 2*;
- indien er sprake is van een exameninstrumenten met vaste examenopdrachten de werkafspraken voor het wijzigen van valide exameninstrumenten, *zoals opgenomen in bijlage 2*. Een gewijzigd exameninstrument kan hierdoor weer valide worden.

B. Afspraken Route 2

In route 2 construeren scholen individueel of gezamenlijk in eigen beheer exameninstrumenten. Route 2 is toegankelijk voor de ondertekenaars van de collectieve afspraken, respectievelijk de onderwijsleden van de NRTO en de MBO Raad. Indien er sprake is van gezamenlijk construeren, ontslaat het de individuele school niet van de verplichting om zorg te dragen van validiteit voor het instrument.

Route 2 is niet toegankelijk voor exameninstrumenten van kwalificaties die zijn aangemerkt als kwalificaties waarbij het te risicovol is om te komen tot een (valide) exameninstrument zonder betrokkenheid van een externe autoriteit. Voor deze kwalificaties dienen route 1 of route 3 dienen gevolgd te worden om te komen tot valide exameninstrumenten. Route 2 is toegankelijk voor de exameninstrumenten voor de generieke eisen bij alle kwalificaties.

Mbo-scholen spreken af dat zij bij het in eigen beheer construeren van exameninstrumenten:

- construeren volgens de afspraken beschreven in de publicatie 'Stappen route 2';
- de collectieve afspraken volgen. *Deze collectieve afspraken zijn opgenomen in bijlage 3*;
- indien beschikbaar, een openbaar servicedocument⁵ gebruiken;
- de producteisen uit de vigerende norm voor valide exameninstrumenten toepassen;
- de collectieve afspraken voor het construeren en vaststellen van exameninstrumenten operationaliseren met de proces- en organisatie-eisen uit de vigerende norm voor valide exameninstrumenten als referentiekader.

De validiteit van een exameninstrument eindigt zodra:

1. het exameninstrument gewijzigd wordt en/of;
2. het exameninstrument niet voldoet aan de vigerende norm en/of ;
3. de kwalificatie waarvoor het een exameninstrument betreft wordt aangemerkt als een kwalificatie waarbij het te risicovol is om te komen tot een (valide) exameninstrument in route 2.

⁵ Openbaar servicedocument: een handreiking die helpt bij het maken van de doorvertaling van de kwalificatie-eisen naar examinering. Een servicedocument is openbaar als zowel niet-bekostigd + bekostigd onderwijs kan het servicedocument verkrijgen en dit kan los van het verkrijgen van een exameninstrument. Als het servicedocument eventueel tegen betaling verkregen kan worden, dan valt dat ook onder 'openbaar'.

Mbo scholen volgen de werkafspraken voor het toepassen van valide exameninstrumenten, het wijzigen en/of vervangen van examenopdrachten, *zoals opgenomen in bijlage 2*. Een gewijzigd exameninstrument kan hierdoor weer valide worden.

C. Afspraken Route 3

In route 3 laten eigenaren van ontwikkelde exameninstrumenten deze exameninstrumenten extern valideren door een daarvoor aangewezen autoriteit. In route 3 wordt een exameninstrument door een aangewezen autoriteit getoetst aan de producteisen uit de vigerende norm voor valide exameninstrumenten.

Indien eigenaren van extern gevalideerde exameninstrumenten, deze exameninstrumenten beschikbaar stellen aan derden leven zij het level playing field na. *Het level playing field is opgenomen in bijlage 1*.

De validiteit van een exameninstrument eindigt zodra:

1. het exameninstrument met vaste examenopdracht gewijzigd wordt en/of
2. het exameninstrument niet voldoet aan de vigerende norm.

Scholen volgen:

- indien er sprake is van een exameninstrument waarbij scholen zelf opdrachten (deels) kunnen vervangen, de werkafspraken voor het toepassen van valide exameninstrumenten, *zoals opgenomen in bijlage 2*;
- indien er sprake is van een exameninstrumenten met vaste examenopdrachten de werkafspraken voor het wijzigen van valide exameninstrumenten, *zoals opgenomen in bijlage 2*. Een gewijzigd exameninstrument kan hierdoor weer valide worden.

3. Verantwoording per school

Elke mbo-school:

- maakt voorafgaand aan inzet van exameninstrumenten bij examinering per kwalificatie de keuze welke route(s) zij doorloopt. Gemaakte afwegingen en keuzes zijn tot op het niveau van de kwalificatie herleidbaar;
- maakt jaarlijks de toepassing van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo door de school inzichtelijk. De school maakt hiervoor op hoofdlijn haar beleidskeuzes en afwegingen over het (in principe) inkopen van exameninstrumenten bij een gecertificeerde instantie (route 1) danwel het zelf construeren van examens (route 2 en 3) inzichtelijk;
- stelt, via de MBO Raad of NRTO, informatie over de toepassing van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo door de school beschikbaar aan de uitvoerder van de monitoring (Stichting Valide Exameninstrumenten MBO) ten behoeve van een jaarlijkse monitoring die plaatsvindt op geaggregeerd niveau (alle mbo-scholen).

6. Naleving van de afspraken

De MBO Raad borgt de naleving van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo door naleving van deze afspraken op te nemen als een verenigingscode en daarmee onderdeel te maken van de 'Branchecode goed bestuur'. Deze code heeft de status van lidmaatschapseisen voor aansluiting bij de Vereniging MBO Raad, waarbij 'pas toe of leg uit' van toepassing is. In de code staat dat leden aan

de MBO Raad in het examenverslag als onderdeel van het geïntegreerd jaarverslag verantwoorden volgens welke van de drie routes zij werken. Als een instelling aan onderdelen van deze eisen niet voldoet, legt de instelling in het Geïntegreerd Jaardocument uit waarom dat zo is. Deze uitleg dient expliciet en plausibel te zijn.

Langs onafhankelijke weg wordt toegezien op de naleving van deze lidmaatschapseisen en de transparantie over de verantwoording daarover. Handhaving en gebruik van een escalatieladder zijn aan de orde als door de onafhankelijke handhavingscommissie na onderzoek wordt vastgesteld dat een lid van de vereniging zich niet houdt aan de lidmaatschapseisen en deze instelling met behulp van het 'pas toe of leg uit' principe niet of niet overtuigend verantwoordt waarom dat niet het geval is.

De NRTO borgt de naleving van de afspraken voor valide exameninstrumenten door naleving van deze afspraken onderdeel te maken van de door leden jaarlijks te ondertekenen 'Kwaliteitsverklaring NRTO keurmerk'. Hierin staat dat leden van de NRTO in het examenverslag als onderdeel van het Verslag van werkzaamheden verantwoorden volgens welke van de drie routes zij werken. Als een instelling aan onderdelen van deze eisen niet voldoet, legt de instelling in het Verslag van werkzaamheden uit waarom dat zo is. De uitleg bij afwijking dient expliciet en plausibel te zijn. Het keurmerk is verplicht voor lidmaatschap van de NRTO. Handhaving en gebruik van een escalatieladder zijn aan de orde als door de Kwaliteitscommissie wordt vastgesteld dat een lid van de vereniging zich niet houdt aan de lidmaatschapseisen - inclusief de kwaliteitscriteria van het keurmerk - en deze instelling met behulp van het 'pas toe of leg uit' principe niet of niet overtuigend verantwoordt waarom dat niet het geval is.

7. Monitoring en evaluatie

- De toepassing van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo door de mbo-scholen wordt jaarlijks gemonitord met als doel om een overzichtelijk beeld op te bouwen van de werking van de afspraken. De monitoring wordt uitgevoerd door de Stichting Valide Exameninstrumenten MBO. Informatie voor de monitoring wordt aangeleverd via de MBO Raad en NRTO. Uitkomsten van de monitoring worden besproken met de ondertekenaars van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo.
- Eventuele tussentijdse aanpassingen van de afspraken naar aanleiding van de uitkomsten van de monitoring vindt met goedkeuring van de ondertekenaars plaats. De geactualiseerde Afspraken valide exameninstrumenten mbo en/of de geactualiseerde bijlagen vervangen de voorgaande versie(s).
- De werking van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo worden voor 1 januari 2022 geëvalueerd. Op basis van de evaluatie wordt bezien:
 - a. of de ondertekenaars van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo de valideringssysteem willen voortzetten. Zo ja,
 - b. of er aanpassingen moeten worden doorgevoerd.

8. Het ministerie van OCW:

- Onderschrijft deze afspraken;
- Informeert de mbo-sector tijdig bij voorgenomen wijzigingen in wet- en regelgeving die van invloed zijn op de Afspraken valide exameninstrumenten mbo en heeft oog voor de congruentie tussen de geldende Regeling examenstandaarden mbo en de norm voor valide exameninstrumenten;
- Ondersteunt en faciliteert de mbo-scholen bij de uitvoering van deze afspraken door in ieder geval in 2018 subsidie te verlenen aan het Kennispunt Onderwijs en Examinering.

Den Haag, 2 juli 2018

Anke van Bodegom

Bestuurslid

MBO Raad

Paul Akkermans

Bestuurslid

Nederlandse Raad voor
Training en Opleiding (NRTO)

Ton Remeus

Voorzitter

namens examenleveranciers
verenigd in ExSamen

Inge Vossenaar

Directeur MBO

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap (OCW)

Bijlagen Afspraken valide exameninstrumenten mbo

Deze bijlagen zijn expliciet onderdeel van de Afspraken valide exameninstrumenten mbo. De bijlagen betreffen een uitwerking van de afspraken.

Bijlage 1: Level playing field

De toegang tot de routes heeft als uitgangspunt dat er een level playing field geldt. Dit betekent dat:

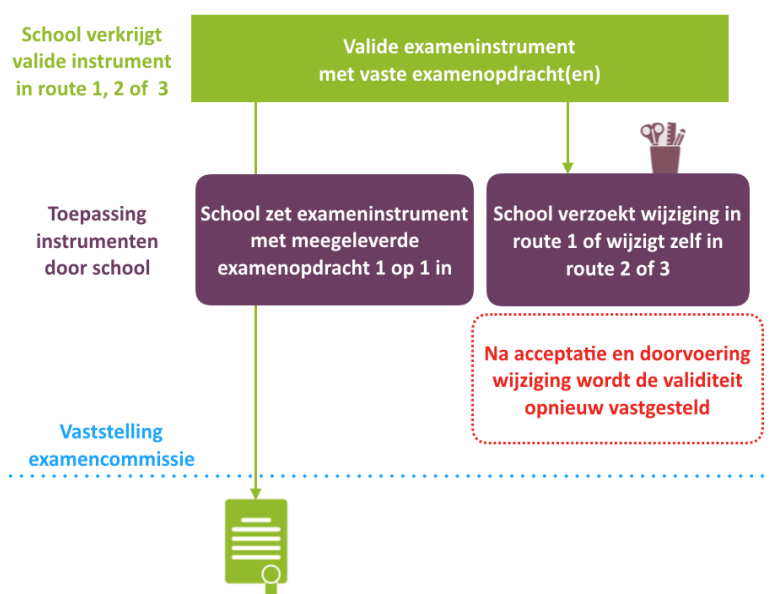
1. dat er een eerlijk speelveld is waarin alle mbo-scholen een gelijkwaardige uitgangspositie hebben om toegang kunnen krijgen tot exameninstrumenten die beschikbaar worden gesteld aan derden;
2. twee gelijke scholen in een gelijke situatie hetzelfde worden behandeld door de eigenaar van het aangeboden exameninstrument;
3. redelijkheid: als er voorwaarden worden gesteld of verschillen zijn binnen het level playing field moeten deze redelijk zijn. Dit betekent dat eisen, voorwaarden of regels niet zo'n hoge drempel mogen opwerpen voor (bepaalde) mbo-scholen dat daarmee het level playing field wordt aangetast en toegang wordt ontzegd. Redelijkheid gaat over wat billijk en aanvaardbaar is binnen het level playing field.

Bijlage 2: Toepassing valide exameninstrumenten

Scholen kunnen via drie routes valide exameninstrumenten verkrijgen/ontwikkelen. Scholen geven aan dat ze niet altijd exameninstrumenten 1 op 1 inzetten voor examinering. Soms voegen ze zelf een opdracht toe of wordt de meegeleverde opdracht gewijzigd. Dit soort toepassingen hebben invloed op het 'valide' stempel op de exameninstrumenten. Deze notitie licht de werkafspraken toe voor het toepassen van valide exameninstrumenten, het wijzigen en/of vervangen van examenopdrachten.

De notitie gaat uit van twee verschillende soorten valide exameninstrumenten:

1. valide exameninstrumenten met vaste examenopdrachten
2. valide exameninstrumenten met examenopdrachten + instructie voor scholen om zelf opdrachten (deels) te vervangen

Gebruik van valide exameninstrumenten met vaste examenopdrachten

1 op 1 inzetten - Valide exameninstrumenten met vaste examenopdrachten kunnen 1 op 1 ingezet worden voor examinering. Zolang de school het instrument op deze wijze inzet, behoudt het instrument het 'valide' stempel.

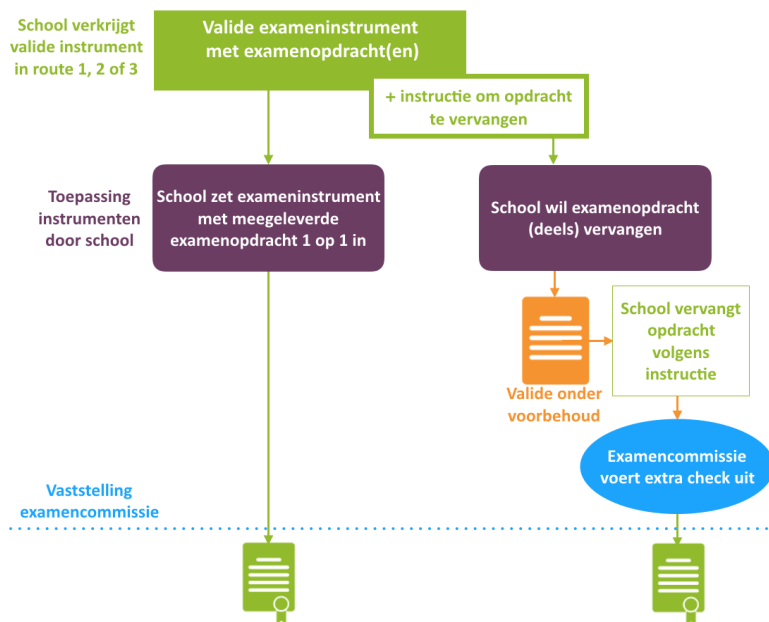
Wijzigen - De school kan de wens hebben om te wijzigen in het exameninstrument. De school moet via de routes de wijziging (laten) doorvoeren. Dat geldt voor alle wijzigingen, van spelfouten tot

het aanpassen van de opdracht.

Wijzigen per route

- Route 1: Als de school het valide exameninstrument heeft ingekocht bij een gecertificeerde examenleverancier, dan moet de school zijn verzoek tot wijziging daar indienen. De examenleverancier overweegt of het verzoek tot wijziging wordt gehonoreerd. Als dit het geval is, voert de leverancier de wijziging door. Als de examenleverancier besluit de wijziging niet door te voeren, kan de school overwegen een oplossing in route 2 of 3 te zoeken.
- Route 2: Wanneer de school in route 2 een valide exameninstrument geconstrueerd heeft, kan een wijziging in het instrument volgens de afspraken in route 2 worden doorgevoerd.
- Route 3: Wanneer de school zelf een exameninstrument geconstrueerd heeft en deze extern heeft laten valideren dat laat de school als zij wijzigt aan dat instrument het gewijzigde exameninstrument opnieuw beoordelen door de validerende autoriteit.

Gebruik van valide exameninstrumenten met examenopdrachten + instructie⁶

Met dit soort exameninstrument heeft de school 2 keuzes: 1. het exameninstrument met examenopdracht 1 op 1 inzetten of 2. volgens de instructie de examenopdracht vervangen. Aanpassingen aan de examenopdracht kunnen binnen de school doorgevoerd worden. Dit soort instrumenten biedt de school flexibiliteit bij de toepassing van de exameninstrumenten.

Toelichting keuze 2, de school vervangt de examenopdracht volgens instructie

De school start met een valide exameninstrument waarbij een instructie gevoegd is, die de school in staat stelt om zelf de opdracht aan te passen of te vervangen⁷. Als de school met de instructie een opdracht gaat aanpassen of vervangen, dan verandert tijdelijk de waarde van het instrument. Het instrument wordt 'valide onder voorbehoud'. De school kan het instrument valide maken door bij het vervangen van de examenopdracht de instructie te volgen en vervolgens de examencommissie te laten verifiëren dat de vervangen examenopdracht tot stand is gekomen conform instructie en er wederom sprake is van een instrument dat aan de producteisen van de norm voor valide exameninstrumenten voldoet.

Exameninstrument zonder examenopdracht

Exameninstrumenten zonder examenopdracht worden gezien als een hulpdocument. Vanwege het ontbreken van de examenopdracht voldoet een dergelijk instrument niet aan de norm voor valide exameninstrumenten, daarom is er nog geen sprake van een valide exameninstrument. Dit hulpdocument kan wel waardevol zijn om (uiteindelijk) te komen tot een valide exameninstrument. Als de school een exameninstrument gaat ontwikkelen, kan het hulpdocument daarbij gebruikt worden en kan de school vervolgens via route 2 of 3 komen tot een valide exameninstrument.

⁶ Dit soort exameninstrumenten wordt ook vaak 'kaderexamen' genoemd. Het gaat hier wel om kaderexamens incl. referentieopdracht, wanneer er geen referentieopdracht bij zit wordt het instrument als 'hulpdocument' beschouwd.

⁷ De instructie is in route 1 door de examenleverancier gemaakt en is in route 2 en 3 door de instelling gemaakt (of eventueel door een examenleverancier die zijn producten extern laat valideren). De instructie om zelf een examenopdracht te vervangen moet de school in staat stellen om de examenopdracht zo te construeren dat het leidt tot een valide exameninstrument en dus voldoet aan de producteisen van de norm.

Bijlage 3: Collectieve afspraken construeren en vaststellen exameninstrumenten

Collectieve afspraken construeren en vaststellen exameninstrumenten

Juni 2016

Achtergrond - afspraken in Examenagenda

Om de kwaliteit van examinering in het mbo te verbeteren hebben de mbo-scholen verenigd in de MBO Raad, en de NRTTO, met het ministerie van OCW de [Examenagenda mbo 2015-2020](#) opgesteld. In deze Examenagenda staat onder andere dat scholen collectieve afspraken hebben gemaakt om de kwaliteit van exameninstrumenten te waarborgen.

De MBO Raad en de NRTTO hebben met hun leden in de Examenagenda mbo afgesproken:

1. Scholen kopen in principe exameninstrumenten in bij examenleveranciers (dit kan een examenleverancier zijn opgericht en bestuurd door scholen, een stichting van onderwijs en bedrijfsleven samen of een commerciële partij). Deze examenleveranciers worden (als zij aan de criteria voldoen) t.z.t. gecertificeerd.
2. Als scholen in eigen beheer (zelf of samen met anderen) exameninstrumenten ontwikkelen, doen zij dit volgens de mbo-brede set van criteria voor construeren en vaststellen.

De scholen verantwoorden in hun jaarlijkse examenverslag hun beleidskeuzes over de in te zetten exameninstrumenten bij elke opleiding (inkoop, of zelf of in samenwerking ontwikkeld). Bij inzet van zelf of in samenwerking ontwikkelde exameninstrumenten verantwoorden zij zich over de toepassing van de mbo-brede set van criteria en/of externe validering.

Collectieve afspraken construeren en vaststellen exameninstrumenten

Als uitwerking van de Examenagenda mbo zijn met de leden de volgende collectieve afspraken gemaakt voor het construeren en vaststellen van exameninstrumenten:

- A. De mbo-brede set van vijf criteria voor het construeren en vaststellen van examenproducten wordt toegepast bij zelf of samen construeren van examenproducten en het vaststellen ervan:
 - *Wettelijke kaders, kwalificatiedossier en standaarden zijn uitgangspunt*
 - *Scholen en bedrijfsleven zijn aantoonbaar betrokken*
 - *Onafhankelijkheid is gewaarborgd*
 - *Systematisch en volgens vastgestelde processen*
 - *Constructeurs en vaststellers hebben inhoudelijke expertise en handelen professioneel*
- B. Constructeurs en vaststellers zijn aantoonbaar deskundig conform de [Examentaken mbo](#).

Set A van de afspraken wordt hierna verder uitgewerkt.

A. Mbo-brede criteria voor construeren en vaststellen exameninstrumenten

Mbo-scholen staan voor kwalitatief goede examens die een betrouwbare en valide examenafname mogelijk maken. Wij zetten examens in die volgens mbo brede criteria zijn geconstrueerd en vastgesteld en voldoen aan de inspectiestandaarden. Scholen verantwoorden zich hierover in het examenverslag. De constructeurs en vaststellers van de examens zijn bekwaam en deskundig. Kortom, een goed examen geeft studenten de kans te bewijzen dat ze benodigde exameneisen beheersen en geeft werkgevers het vertrouwen in de vaardigheden van afgestudeerde studenten.

We construeren en stellen examens vast volgens de volgende criteria:

Wettelijke kaders, kwalificatiedossier en standaarden zijn uitgangspunt

De eisen uit het kwalificatiedossier, relevante aspecten uit het Toezichtkader BVE en de wettelijke kaders zijn leidend voor de kwaliteitscriteria voor construeren en vaststellen van examens. Deze kwaliteitscriteria worden vooraf vastgesteld en worden aantoonbaar ingezet tijdens het proces van construeren en vaststellen. Hiermee is gewaarborgd dat exameninstrumenten van goede kwaliteit zijn en voldoen aan de standaard van de onderwijsinspectie.

Aantoonbare betrokkenheid scholen en bedrijfsleven

Scholen en bedrijven zijn aantoonbaar betrokken bij het construeren en/of vaststellen van exameninstrumenten. Hierdoor wordt mede geborgd dat examens aansluiten bij de actuele beroepspraktijk en dat rekening is gehouden met de uitvoerbaarheid en organiseerbaarheid in de praktijk.

Onafhankelijkheid is gewaarborgd

Het construeren en vaststellen van exameninstrumenten zijn separaat en onafhankelijk van elkaar georganiseerd. Dat betekent dat er een duidelijke taakverdeling is tussen constructeurs en vaststellers vastgelegd in procedures, waardoor conflicterende taken worden beperkt.

Systematisch en volgens vastgestelde processen

Er is vastgelegd volgens welke stappen - gebaseerd op de Procesarchitectuur Examinering mbo - het constructie- en vaststellingsproces verloopt en wie waarvoor verantwoordelijk is. Hierbij kunnen breed beschikbare landelijke en/of sectorale servicedocumenten en handreikingen ingezet worden.

Constructeurs en vaststellers hebben inhoudelijke expertise en handelen professioneel

Constructeurs en vaststellers beschikken samen over:

- toetstechnische kennis, expertise van examenmethodieken
- vakinhoudelijke kennis, kennis van het kwalificatiedossier
- kennis van actuele ontwikkelingen van beroepen in de betreffende branche(s)
- kennis van en visie op examinering in het mbo en de wettelijke eisen rondom examinering

Constructeurs en vaststellers werken systematisch en zorgvuldig volgens vastgestelde procedures, handelen vanuit kwaliteitsbewustzijn, zijn zich bewust van geheimhouding, staan open voor reflectie en feedback en kunnen beargumenteerd en begrijpelijk toelichten welke keuzes zij hebben gemaakt.